

۲۱ مارچ ۱۹۱۸

صافی : ۳۶

ایکٹیوی جلد

تیسری محبوسہ

تَرْبَتِه مَسْئَلَه سِنِی

مطافات ومجازات مقننه

مکافات و مجازات حقند، ضیا بک طرقتدن سرد
یاش اولان ملاحظه لری تدقیق و تنقیذ ایدرکی
طبیعی عکس العیار « نظریه سندن بحث اعتکله
نظریه ک نه نام بر تاریخی یازق، و نه ده
رافا بر تنقیدی یاقی ایسته مه شدم، یونظر یدن
ت اعتکله ب، ساده ج ضیا بک ملاحظه لری
نک تریبه نظریه سینه متوجع اولدیغی ک ستره ک
آکاشلما سندن تأمین اتک ایسته شدم.

خدا ځای تقدیر لخواه جواب ویر برکن ، اولاً
خپله لږیک « طبیعي عکس العمار » اصولی ایل
پاتنی انکار ایډیور ، ورو خصوصه دور قامه
دا ایتدیکنی ، دور قامه ایه ایه نهه نظر به سینی
علمی بر مسوړته رد « ایلده ځیکنی سو بیلور -
فی اثبات اچونده ، دور قامه « اجتهاتیات
نولیکه غمدهری « نمانده کی کتابونه او توسطر لږ
ورجه نقل ایدور .

قطب بن یوسف سطرلرده «علی سوده رد»
 یوزم هیچ بری کوردموم : کتابک اصلی
 سطرلک مایلی اوانا اوانا
 دورلرک (صحه : ۱۰) دو قام بو قهرلری
 تانی واقعلرک اعلیه ناستیلته یاپوز : یواقعلری
 اجبار و تضییق : اعلیه تریف ایتدکن سورکا ،
 یوزلرک بریسندمه تعقیب اولوانا تحسیرکن
 تعریف نایید ایند بر مثال اولدوق ذکر ایدوز :
 یشته یوزن سورکا ، «فای اوعه اینه» کوره
 یه مستند بر تریه یه اوسالری تضییق اتمل
 موجوبی تام بر حرت اجمده بر اقالیدر : فقط
 تریه تظلمیه ییلین قویلدن هیچ برسی
 تریه تطبیق ایدیلشم اولمیش ایچون اتجاق بر
 «اه اولمسل» دیور .

بر نظریه حقیقه، بو صورتله «بیچ بر قوم
فیدن تطبیق ایدهمیشدر؛ اونک ایچون شخصی
نلواهندن عبارتدر، دیک، او نظریه بی «علی
بر صورت رد» اؤکلمیشدر
بن دو قایم بو سوزلرنی «علی برصورتده
«قلماندن نات ایدهمیکم کی، واقعه مطابقده
برمیوم؛ ضیا یک - بن دو قایم قارشی اولان
رؤی ویم نیلواهندن برآن ایچون اولسون،
ملطفه برافرقه، اسپهسهرک فکرنی امل ائرندن
کوار اووقورسه، کورورکه اسپهسهر - دو قایم
رو ادا ائتمیک کی - جو جوفلری نام برحیرت
قنده قارایلمز «دیشدر، او، یلکتر «فشارک
بی نیلوهده هسجهده بکزمین صنی جزالره
اجتماعی قوف ایتمی، «بو خصوصده طبیعتک
برلرینه واسطه و تزان/اوالی «تربیه، اسپهسهر،
۱۸۶۳، دیشدر، جز - آسای اداخنده

أمرى ، جی ، اختطاری ، و نهیات اجباری بیه
توسیع اعتقاد: اسپنرک فکرتجه ، و نهیاتجغرافی
شوراده اورده برافان جو جوغه اولو تلاماسی
ایچون سوریه دی : ۱۹۰ : و قتله حاضرا تلاماسی
جو جوگی کزیتیدن عروم برافعلی [ص : ۱۹۲] :
السمسی جو جوگی اونی قیتمکه اجبار
اقلی : ۱۹۶ : بر جو جوگک بر قیاحت
کورولیدی و قشواک فارشی لایق تلاماقور یو یاحت
مولای طریولان عدم ممنونیتی اظهار واحساس ایلی
[ص : ۲۱۸] : جو جوگک فاضل ضرر لی و فله
تشی ایتدی کورولورسه و فاضل نتیجه لری ایض
واختار ایلی [ص : ۲۱۸] : و نهیات ، فله بر
تیلمک مانوئل اولورسه ، اونی قطعی موریده منع
التملید : [ص : ۲۲۳] : الحاحه قویلیت اونی
اشیاندنه جو جوگاره فارشی « ادارة مطبعة » معشایه
بر اصل اداره تطبیق ایلی [ص : ۲۲۳] فقط
جو جوگورک دکازی انکشاف ایتدیله فالریت فارشی
بایلمیج بر مداخله تدریجاً [ص : ۲۲۴] : و نهیات
معتن قائم مالور [ص : ۲۲۴]

په پورخه افاده میدهانه. طور و تن، اسیه ناسه که
 «چو جوقاری تام بر سر تانجیده بر اقالی» دیندیکتی
 ادعا کیا ناسل جائز اولیایر ؟
 ضیا کی، یونن باشقا، اسیه ناسه که تربیه ی
 «فرک دمادی طبیعت» لطاف کی صورتده تلقی ایدیکتی
 ظن ایدیدو؛ و «تربیه ی فرد کی طبیعت» انطیاق
 صورتده تلقی ائک باشقا، فرد کی طبیعت یخود
 اجتاهی طبیعت نئق ائسی صورتده افلاک یاشادو.
 نئق تربیه کی ائکنجی صورتی قبول ایدیکم ائچون
 برنجی صورتی تمایله رد ایدرم «دیور»
 جالبو، اسیه ناسه «طبیعت» گله سننننننننننن
 کی - مادی طبیعت قصه اتمش، و یو گله ی طبیعتده
 شامل اولوق قوتلقدنر «تربیه ناسه یاسیئده»
 «مادی طبیعت» انطیاق «صورتده تلقی اتمش»،
 «چو جوقی حیات حاضرانلق، اونی بر فرد منق»
 برسیئتدر «حالیته کیمیک» صورتده تعریف
 ایلشدیر [صفحه ۱۷۷]

اسیہ سہرو فوکر وقتانیک تہیہ لری بیلا آفرشت
برقاچ زندہ صراحی کسرتوب قبول اشدنو :
بر پردہ « تہیہ دہ محول اجاتیکہ اجاتی نظر
دقتہ اکی لزامند » مفکوری بر اصول تہ
سایہ سہدہ بر فرد بشریہ مفکوری بر کالو بریک
قابل اولسہ سہیہ ، بر کال ایلہ او فرقہ نہ حیاتی
ونہ دہ سادہی تأمین ایلہ قائل اول فر -
و نہ دہ سہدہ - حیاس و تمایلاتدہ ک - افعال
و اخلاقدہ شدد و تغیر رفت ، استقامت و علوت
سبیله حیاتک اجاتیکہ اجاتی ایلہ دہم : اولنک نقطہ
بر مفکوری تہیکہ تہیکہ سی جیت و عالمہ نقطہ
نظرندن قائل اولور » بولندہ ملاحظہ فرور شدہ
[ص : ۱۷۷] ا بقیہ بر رومدہ بابار فوکر
چو فوکر تہیکہ ایلہ فوکر الاذقاری شدہ بوخون
استقامتی سہلہ مودوم کومش ، و بولور اول

چيتړك باريار اولان حياتلره حاضرلاق اچون-
 بلكه ده «آلماق واسطه لرور» ديشدراس: ۱۸۸۸
 پوصراحتلره رغماً ، اسميه نيزك توبيه نظريه سيني
 «مادی طبيعت انطباق» نظريه سی کيې تلق ايتك
 ناسل حائر اوله بيلير ؟

بن صبا بلك بو خصوصاردە اسپ سەر قارشى بولوك بر خستىزلىق ياپايدىنە قام بولونوم .
 بولوكى برابر - سۈە قىھمە غل براقاق ايجون -
 شوراينى تىصمەدە زوم كورۈپ كە : اسپ سەئىرى
 بوستانلارە قارشى مەدائىنە ايتكەل برابر ، اولك بوئون
 تىرىپە فكلر لى اوداينى كىي قىلدا ايجوم - بىلنوم كە
 اسپ سەئىرەك نظرىيەندە بولوك قىصورل وارە : اولدا
 اسپ سەئىرە طىبى عىسكالماتى بىلەن بىلەن بىلەن
 كورمىش ايدى ، مككالى بىرە كىچن - قەل شىوئى
 ايدىن - عىسكالماتى مۇيۇلدە دىنى موجود اولدۇ ايدىنى
 فرق ايتەمىشىد - سۈكرا كىلەن غىلاتى مەكلىسىنى
 - سان كە - اقباض - مەكلىسىنىن اقبازى
 كىي - بىسلكە دىرش ، و طىبى عىسكالماتى جاز
 اولدىندىن پاك قىضە اعداد كورستوش ايدى . مەلا
 عىسكالماتىك مەدى قىضە فەك اھىي ابلە متاسب ايدى .
 ايتكەن ، خالوك مەدى عىسكالماتى بىلە بولنە
 نغالىر اتراسىدە بىلە بولوك نىستىزلك بولوندىنە
 دقت ايتەمىشىد - كەلك ھىر قىياحك طىبى بر
 عىسكالماتى اولور نظرىيەن ، قىضە بىلەن عىسكالماتىك
 ھىر تولىر اۇتەر قايلىتى غاب ايدىچك درجەدە -
 كەلكىدە نظرىيەن اتمىش ايدى .

ذاتاً بوندن طو لاییدر که طبیعی عکس العمل نظریه سی
ایک شکلی محافظه ایده مش ؛ اسیه نسر دن
صو کرا - بر طرف دن مریار و متفکر ل طرف دن تنقید
ایدله ایدله ، دیگر طرف دن ده عالم لوده و مکتب لوده
تجربه اولونه اولونه - بر جوق تعدیلاته اوغرامش ،
ولک حقو تکامل اعتدال .

اوناك ايچون «طبيعي عكس العملار» ويا «طبيعي مؤيدلر» اصول ونظريه سيني تروج ايتك، اسپه نهر ك بوتون فكرلارني قبول ايتك ديك دكلدر، بن اصول ونظريه ني، بيله شمولي بر اصول ونظريه اوله رق طانيدنم ايچون، ضيا بلك ملاحظه لارني بولكلدر عدا تحكده ترددا متشدم؛ و حالاده ايجورم.

يكن مقاله هذه ، موضوع بحث اولان ملاحظه لرك
« طبعي عكس العملار » اصولينه متفرع اولديغي
سويلاه كدن صوكرا ، ملاحظه لرك ايكي نقطه سينت
اعتراض اغتشم :

۱ - « بوقیل - طیبی - مکافات و مجازاتک
 ھېسی حیات اجتماعیہ نك عکس العملی دکلدرد ؛ بعضیسی
 فعلک طیبی بر نتیجہ سی ، اونک میخانیکی ، حیاتی
 و باروخی تر عکس العملی مثابہ سنددرد . »

۲ — « باخصوص بونلر بوسهوتون غير قابا
اجتناب ده دكلدر؛ مهربارك بونلر نكثير ويا تخد بدارتس
دها تاثيرلى ويا ده تاثيرسز برحاله كيتيرمسي ممكندر»
بويكى اعتراضدن برنجيسى - تطبيقده پكده

حائز اهمیت کورمیدیکم ایچون - ساده چه ذکر ايله
اکفا ایشش - ایضاح واثباته لزوم کورمیدم ؛
فقط اکتیسیپینی - تطبیقات خصوصده غایت امیجلی
کوردمیک ایچون اطرافله ایضاح واثباته ایلان ایشتمد .
ضیا بک بو اعتراضلره طوغریدن طوغری -
صریح بر صورتده - جواب وریور - فقط -
مقاله سینک هیات عوالمه سندن آکلاشیورک بونلری
حقق بولایور ، وایله فکرتلرده اصرار ایدور .
برنجی نقطه ختده فکری بر مثال ايله ایضاح
ونایید ایدمک : سرخوشلک طیبی تیجیه لری قی
نامل ایدم ؛ سرخوش اولان بر آدم پنااراحت سز لایر ،
بلکه بر هر چاریدر یازالایر ؛ شرف وحییتندن
غائب ایدر ، بلکه جرم اولوق حبسه کیدر .
ایشته بو طیبی تیجیه لره هبسی اناسی سرخوشلقدن
تحدیر ایدر ، اونک ایچون سرخوشلره بر « جزا »
کبی تأثیر ایلر ؛ بویله عاقبتک خطرمی ویا
قورقوسی چوق کسبلرک سرخوش اولاسینه مانع
اولور ؛ حالوکه ، بو دورت عاقبتک ایلک ایکسی
ایشته کوروولورک - سرخوشلک ایتمی بر عکس
المعدولک ، عزیزى ، روحى ، میخاکیر بر تیجیه سیدر .
ایکسی نقطه به کلنه ، بو خصوصده مثالرم
دلایلره برتی علاوه ایتیه چمک ؛ یالکز ضیا بکدن
بالخاصه ، تطبیقات نقطه نظرندن چوق پورک بر
همیق حائر اولور بوسالده - وواقه لره دها زیاد
مقد اولاسینی رجا ایدمک .

چونکه - کورورمک - تصادیم شخصی مثالره
قارشی هب محروم و مجرد فکرتلره مقایله ایدور ؛
افکار عامه ايله حسیات باشقا باشقا شیلر
اولدنی سوبدکدن سوکرا « حسیات عامه فردلرک
قوتده برمودیت مالمکده دیور » وپون متعاقب
شوملاحظه سرد ایدور : « متشتم مکافات و مجازات
حسیات عامه تک افکار عامه دن تمایله مجرد بولوندنی
آنلرده حاکم اولدنی ایچون مدرلرک یانوم مدعلرک
اداره سیله توقیف یاقود تحریک اولونمده »
بر قاعیتیجه ، تریه مسالهلری حل ایدرکن ،
بویله قبلی *a priori* حکمومعا گلرذن توف ایتک
لازم کلیر ؛ چونکه بویله حکملر ، واقعه لره تحلیل
وتشبدیه اصلا مقاومت ایدومزلر : « حسیات عامه تک
افکار عامه دن تمایله مجرد بولوندنی آنلر هاتکی
آنلردر ؛ بالخاصه مکتبرده طبله آراسته حسیات
عامه افکار عامه دن وقت وناصیل « عامیه » تجرد
ایدیلر ؛ ضیا بکک ایلک مقاله سنده « متشتم مکافات
ومجازات » صورتده کورمیدیک وواقه لره هانکسی
بو مقاله سنده ادا ایتدیک وجهه « حسیات عامه تک افکار
عامه دن تمایله مجرد بولوندنی آنلر » ده نجی ایشتمد .
ضیا بکک ایک مقاله سی آراسته ک تناقض باشته
بر نقطه جوق دها بویوک بر وضوح ایلر کوزه
چارپور : ضیا بک فردلرک افکار عامه به تأثیریت سلیم
ایشدکن سوکرا « فقط افکار عامه تک تحسین وایقیقی
منصی مؤیدلر نوتعدنر » دیور ؛ حالوکه ایلک
مقاله سنده تحسین و تقدیر لری متشتم مکافات مرسته

ادخال ایشش ایدی : آرجله ، صنعتکارلرک عامه لری
فرطندن « تقدیر مظهر » اولاسینی ، « متشتم مکافات
قازاناسی » صورتده کورمیشدی ؛ کذلک مکتب
ایتمده متشتم و منصفی مکافات و مجازات اولدنی
آکلاقی ایچون « بصاً صنفده رسا برنجی اولان بر
طبله صنف نظرده هیچ بر قیستی حائر اولاز ؛
صنفده اشرا ، رسا همیج بر موفقی اولمایان باشقا بر
آقدارلری کندی ایشتمکده مجاز اولوق طایرلر
دهشدی . افکار عامه تک « تحسین وایقیقی » منصفی
مؤیدلر نوتعدنر عدل ایدیلر ، مکتب حایتده « متشتم
مؤیدلر نوتعدنر » اولوق نلر کورستلره بیلر .
بر ضیا بکک بو خصوصده فکرتلری تشبیت وایضاح
اعتسبی بکلیه چمک ؛ وطن ایدرمک همیج همیج
مکتبرده طبله « حسیات و افکار عامه لره ناصیل
تأثیر یایله بیکتی ، اوندن سوکرا ، دها سوبلله
اثبات ایدیلر چمک .

سالمع

ضیا بک جوابنده بر قاچ عموى فلسف سالیله
دها تاس ایدور ؛ فردا لیه جیت طبیعت آراسته ک
انطیاق حقده ؛ آی ونا دویتولره دها لیرک
منشأ لری ختده بعض ملاحظه لر سرد ایدور .
یخى ، فطنه دالاندیرمق ایچون ، بو ملاحظه لری
شیدمک . بر طرفه راقوم .

مکافات و مجازات منصفه داتر

یه بر قانع سوز

مشکلنی لزوم سز دالاندیرمق ایچون ،
« یخه سالمع کی فری نقطه لری بر طرفه برافه چم .
بوسولته مسئله دورت ماده اطرافنه طولایلر ؛
(۱) اجناسی مؤیدلر طیبی عکس المملار ،
(۲) جزائی مؤیدلر و عادی مؤیدلر ، (۳) متشتم
و منصفی مؤیدلر ، (۴) متشتم مؤیدلر مدخله .
بو ماده لری برز برز تحلیل ایدمک قناعت لری
کورستمک .

(۱) اجناسی مؤیدلر طیبی عکس المملار .
بر حادثنی عللی بر صورتده تدقیق ایدیلرک ایچون ،
ایلک یایله جی ایش اول حادثنک ، افرادی جامع
واعبارنی جم بر تعریفی یاقدر . چونکه ، خلق
لسانی ، اکثراً بزوعدن اولمایان شیلری عینی لکه
ایلر افاده ایتدیک کی ، بزوعدن بولون شیلری ده
آیری آیری لکه لره آکلا تیر . مثلاً ، یراضیه « کیچه
قوشی » دینلر لرلر واورد . بونک کی ، خلق
لسانده ، علملر مژک بعض طیبی تیجیه لره
اوندن بری « مکافات » و « مجازات » ناملری ویربله
کلشدر ؛ مثلاً آنلرک بکر بیکلنک جزاسی چمکنش ،
چونکه خست لایتن ؛ فلان آدم دالما جناسیتک
یایه سنک مکافات کوربور . چونکه قونلی اولان
بنیمى بر طرفه خستک سبیلرله قارشی مقاومتی اولشدر .
ایشته ، عموى لسانده بونکی استعمالرک بولونمى ،
حتی منفسر کی برعل آدانیله شاعیر نیور ، بونکی

طیبی عکس المملار (طیبی مؤیدلر) یاقود (طیبی
مجازات و مکافات) ناملری ویردیر نیور . وفاقه برعل
آدانیله بر عکس المملار ختده (مجازات و مکافات)
تعیرلری قولایلر ؛ فقط ، « آتجی عیاز طریقیله
قولایلر . چتیه عیوض نامی ویرمک نامل
یالکز تشبیه واستعاره طریقیله تجویز ایدیلر ،
بونکی عکس المملار ختده آتجی تشبیه واستعاره
طریقیله (مکافات و مجازات) یاقود (مؤیدله) تعیرلری
قولایلر .

کرچکدن مکافات و مجازاتی ، آتجی عیاز طریقیله
بو اسملری آدیلن عکس المملردن تفریق ایچون ،
راز بر نعل فیض واردر . بر آدامک یایدنی برایشدن
دولای مجازاته یاقود مکافات مستحق کورمک سالیله
ایچون . اولا اویشتک معروف یاقود منکر اولدنی
بیلیمى ، ثانیاً بواشتی اراده سیله یایش اولمى
شرطدر . قونلرک ماقبلته شامل اولمى ، علملرک
نیتلره اولمولمى برنجی شرطدن دوشدنی کی ،
جنونک ، صبیح ، احتراض حانده بولونان فردلرک
شعور سز بر سرخوش جزادن مافنلری ده ایکسی
شرطدن دوار .

حالوکه طیبی عکس المملار ، طیبی قانونلری
بیلیم کی حایله رعایتسزک ایدلره نه درجه ضرر
ویرسه بیلیم لره اطاعتسزک ایدلره عینی
درجهه اذیت ویرر ؛ عینی زمانده ، فردلرک
شعورلر و شعور سز ، اراده ل یاقود اراده سز
اولدیلر ده هیچ حسابه قاناز - لایتیز اولان
قانونلری بوتون انسانلره وحی بوتون حیوانلر سالیله
تطبیق ایدر . یعنی ، طیبی عکس المملار ایچون ،
نه اسباب مخففه ، نه ممانعت ، نه ده سابقه لیلر ختده
فصل شدت طریقلری یوقدر .

طیبی عکس المملار ، طیبی قانونلرک لایتیز ویسان
برصورتده جاری اولمى دیکدر . مکافات و مجازات ،
بر جیتده ، قوف ، یت ، اراده کی سبیلرله
دیکشیدکی کی ، مختلف اجناسی انودیلرده ،
مختلف مکافات علملرک یاقود منکر طایفه سی
جهتلهده بونک نظرده تابدر .
بر جیتده قانلک ، خر سزانی ، صصامتزک کی
فصلر منکر طایفه سادنی حله ، دیکر جیتده تک
بونک منکرلردن سالیله . حالوکه برنجی جیتدهده
مجازات و مکافات اساس اولوق اوزوره باشته بونلر
منکرلر واردر . مثلاً عیشترلرده یایلیجری تولدومک
یاقود مالی غصب ایتک منکر اولمادنی حله ،
اقرایسک ایتسانی آلتق منکردر ؛ بناء علیه بونکی
بر آدم عیشترک قتیضه دوچار اولوق صورتیه آتیر
بر جزا کورور .

حالوکه طیبی عکس المملار ، ارضه هر طرفده
حتی سیاره لره دخیلر واردر ، اراده ده عینی
سورلره جریان ایدر . حلی اکی صو ایتیمک
برخسته قلله تیجه لره نمى برتی بر قانوسنه ، بوکلشکن
ملکته ، یاقود عادلن غله دیکشدر . بناء علیه ،
کرچکدن مکافات و مجازات نامی آلان حادته لرک